

۱- هدف: این دستورالعمل به منظور دفع بهداشتی پسماندهای شیمیایی و دارویی و ایجاد رویه‌ای مناسب و ضابطه‌مند جهت دفع بهداشتی پسماندهای شیمیایی و دارویی و اطمینان از کاهش خطرات در اثر دفع پسماندهای شیمیایی و دارویی در راستای استقرار نظام ایمنی پرسنل و حفظ سلامت عمومی و محیط زیست در مقابل اثرات نامطلوب پسماندهای پزشکی در بیمارستان نیکان تدوین شده است.

۲- دامنه کاربرد: این دستورالعمل در واحد مدیریت پسماند بیمارستان نیکان کاربرد دارد.

۳- تعاریف:

پسماندهای پزشکی ویژه: تمامی پسماندهای عفونی و زبانی ناشی از بیمارستان‌ها که به دلیل بالا بودن حداقل یکی از خواص خطرناک از قبیل سمیت، بیماری‌زایی، قابلیت انفجار یا اشتعال، خورندگی و عوامل مشابه، نیاز به مدیریت خاص دارند.

پسماند شیمیایی و دارویی: عبارتند از داروهای تاریخ گذشته، مصرف نشده، تفکیک شده و آلوده، واکسن‌ها، مواد مخدر و سرم‌هایی که دیگر به آن‌ها نیازی نیست و باید به نحو مناسبی دفع شوند. این رده همچنین شامل اقلام دور ریخته شده مورد مصرف در کارهای دارویی مانند بطری‌ها و قوطی‌های دارای باقیمانده داروهای خطرناک، دستکش، ماسک، لوله‌های اتصال و شیشه (ویال) داروها هم بوده که در صورت آزاد شدن در محیط برای محیط و انسان مضر باشند.

پسماندهای ژنوتوکسیک: پسماندهای ژنوتوکسیک مانند پسماندهای دارای موادی با خصوصیات سمی برای ژن‌ها، پسماندهای دارای داروهای سایتوتوکسیک (که بیشتر در درمان سرطان به کار می‌روند) و مواد شیمیایی سمی برای ژن‌ها.

پسماندهای ژنوتوکسیک به شدت خطرناک‌اند و ممکن است خصوصیات ایجاد جهش سلولی، عجیب‌الخلقه‌زایی یا سرطان‌زایی داشته باشند این پسماندها مشکلات ایمنی جدی به وجود می‌آورند. این مشکلات هم درون بیمارستان و هم پس از دفع پسماندها در بیرون از بیمارستان می‌تواند باشد و باید مورتوجه خاص قرار داشته باشند، پسماندهای ژنوتوکسیک می‌توانند دارای داروهای سایتوتوکسیک معین (به شرح ذیل)، سایتوتوکسیک، مواد شیمیایی و مواد پرتوساز باشند. داروهای سایتوتوکسیک (یا ضد نئوپلازی) که مواد اصلی این مقوله را تشکیل می‌دهند، می‌توانند بعضی سلول‌های زنده را بکشند یا رشد آن‌ها را متوقف کنند. این داروها برای شیمی‌درمانی سرطان‌ها به کار می‌روند. داروهای سایتوتوکسیک نقش مهمی در درمان انواع بیماری‌های نئوپلازیک دارند همچنین به عنوان ماده ایمونوساپرسیو هنگام تولید پیوند اندام و درمان بیماری‌های گوناگون دارای اساس ایمنی شناختی کاربردهای گسترده‌ای دارند. داروهای سایتوتوکسیک بیشتر اوقات در بخش‌های تخصصی مانند بخش سرطان‌شناسی و واحدهای پرتودرمانی مصرف می‌شوند. که نقش اصلی آن‌ها درمان سرطان است. داروهای سایتوتوکسیک خطرناک را می‌توان به شرح زیر رده‌بندی کرد:

- طبقه‌بندی شده به عنوان سرطانزا

- مواد شیمیایی

- بنزن

- داروهای سایتوتوکسیک: آزانثیوپیرین، کلرامبوسیل، کلرنفازین، سیکلوسپورین، سیکلوفسفامید، ملفالان، سیموستین، تاموکسیفن، تیوتپا، ترسولفان مواد پرتوساز (رادایواکتیو)

- طبقه‌بندی شده به عنوان سرطان‌زای ممکن یا احتمالی

- مواد سایتوتوکسیک و داروهای دیگر:

آزاسایتیدین، بلئومایسین، کارموستاتین، کلرامفنیکل، کلروزوسین، سیس پلاتین، داکاربازین، دائنوروبیسین، دی‌هیدروکس متیل فلورائیزین (مانند پانفوران که دیگر مصرف نمی‌شود)، دوکسوروبیسین، لوموستین، متیل تیوراسیل، مترونیدازول، میتومایسین، نفتوپین، نیریدازول، اگرازپام، فناستین، فنوباربیتال، فنیوتوئین، پروکاربازین هیدروکلراید، پروژسترون، سارکولیزین، استرپتوزوسین، تری کلرمتین.

۱- این طبقه‌بندی طبق گروه‌بندی گروه کاری سازمان بین‌المللی پژوهش درباره سرطان است.

- مواد آلکیل‌تور: که موجب آلکیل‌اسیون نوکلئوتیدهای DNA و منجر به پیوند متقاطع و کدنویسی غلط در زنجیره ژنی می‌شوند.

- آنتی متابولیت‌ها: که اثر بازدارنده بر ساخت زیستی اسید نوکلئیک‌های سلول دارند.

- مواد بازدارنده تقسیم سلولی، که از تکثیر سلول جلوگیری می‌کنند.

- پسماندهای سایکوتوکسیک از چند منبع در مراقبت تندرستی تولید می‌شوند و می‌توان آن‌ها را به شرح ذیل طبقه‌بندی کرد:

- مواد آلوده به فرآورده‌های دارویی و تجویز داروها مانند سرنگ، سوزن، ویال، gauge بسته‌بندی.

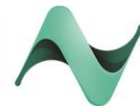
- داروهای منسوخ شده، داروهای برگشتی از بخش‌های بیمارستان.

- پسماندهای ژنوتوکسیک می‌بایست در ظروف سربسته مانند safety box با برچسب ژنوتوکسیک جمع‌آوری و سپس در کیسه سفید قرار داده شوند و هنگام حمل و نقل احتیاطات لازم رعایت شود.

- جداسازی ست سرم از باطل سرم ممنوع می‌باشد و پسماند عفونی محسوب می‌شود.

- در صورتی که مواد سایتوتوکسیک به سرم اضافه شود پسماند ویژه (شیمیایی و دارویی) محسوب می‌شود.

- رنگ سطل: خاکستری

پسماندهای محتوی فلزات سنگین: پسماندهای محتوی فلزات سنگین یک رده از پسماندهای شیمیایی خطرناک ترند و به طور معمول شدت سمی اند. پسماندهای دارای جیوه به طور مشخص از نشت تجهیزات شکسته شده بالینی به وجود می آید. جیوه های پخش شده از چنین دستگاه هایی تا حد ممکن باید جمع آوری شوند. پسماندهای دارای کادمیوم عمدتاً از باتری های دور ریخته و شکسته به وجود می آیند. برخی "پانل های تقویت شده با چوب" با مقداری سرب هنوز هم به عنوان ضد نفوذ کردن پرتوهای X و در بخش های تشخیصی به کار می روند.

۴- سیاست اجرایی بیمارستان:

۴-۱- سیاست بیمارستان های گروه درمانی نیکان با استناد به اسناد ابلاغی بالادستی و استانداردهای اعتباربخشی در راستای سیاست استقرار نظام ایمنی بیمار و ایمنی پرسنل و حفظ سلامت عمومی و محیط زیست در مقابل اثرات نامطلوب پسماندهای پزشکی مقرر گردیده است.

۵- مسئول پاسخگو: مسئول بهداشت محیط

۶- مسئولیت ها و اختیارات:

۱-۶	مسئول بهداشت محیط مسئولیت تدوین و نظارت بر اجرای صحیح این دستورالعمل را برعهده دارد و همچنین براساس شرح وظایف ابلاغ شده در محدوده فعالیت واجد اختیار هستند.
۲-۶	کاخداران واحد مدیریت پسماند مسئولیت اجرای صحیح این دستورالعمل را برعهده دارند و همچنین براساس شرح وظایف ابلاغ شده در محدوده فعالیت واجد اختیار هستند.

۷- شیوه انجام کار :

مسئول اجرا	
مسئول بهداشت محیط و سوپروایزر کنترل عفونت	۷-۱- دستورالعمل دفع بهداشتی پسماندهای شیمیایی و دارویی توسط مسئول بهداشت محیط تدوین گردد و به کاخداران واحد مدیریت پسماند در بدو ورود و همچنین سالیانه توسط مسئول بهداشت محیط درخصوص مدیریت پسماند و نحوه دفع بهداشتی پسماندهای شیمیایی و دارویی آموزش داده شود.
مسئول بهداشت محیط	۷-۲- مذاکره با سازمان ذیصلاح معرفی شده توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که مورد تایید سازمان حفاظت محیط زیست باشد و به درخواست نماینده (مسئول بهداشت محیط) بیمارستان بسته به مقدار تولید پسماند شیمیایی و دارویی پس از ارسال پیش فاکتور و تایید آن نسبت به حمل پسماند شیمیایی دارویی اقدام گردد.
کاخداران واحد مدیریت پسماند	۷-۳- پسماندهای شیمیایی و دارویی جمع آوری شده از بخش ها در کیسه های مخصوص (سفید رنگ) قرارداد داده شود.
کاخداران واحد مدیریت پسماند	۷-۴- کیسه های محتوی پسماند شیمیایی و دارویی پس از نصب لیبل در اتاقک نگهداری موقت پسماند تا زمان مراجعه ماشین حمل پسماند شرکت ذیصلاح نگهداری شود.
کاخداران واحد مدیریت پسماند	۷-۵- کیسه های محتوی پسماند به ماشین حمل تحویل و رسید مربوطه اخذ گردد.
مسئول واحد بهداشت محیط	۷-۶- رسید مربوطه در واحد بهداشت محیط بایگانی گردد.

۸- پایش و نظارت:

۸-۱- پایش: مسئول بهداشت محیط برنحوه دفع انواع پسماندهای شیمیایی و دارویی در طی بازدید طبق چک لیست بازدید و موارد عدم انطباق را به مدیریت بیمارستان گزارش و در کمیته های ماهانه ارائه دهد.

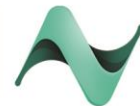
۸-۲- نظارت: بر نحوه نگهداری پسماندها در بیمارستان و نحوه بارگیری پسماندها توسط ماشین حمل توسط مسئول واحد بهداشت محیط نظارت صورت گیرد.

۹- مرجع تایید، تصویب، ابلاغ، نگهداری، توزیع و بازنگری:

۹-۱- تایید: پس از تایید اولیه توسط مدیریت بیمارستان و مسئول اعتباربخشی و بهبودکیفیت بیمارستان، کمیته بهداشت محیط مرجع تایید این دستورالعمل خواهد بود.

۹-۲- تصویب و ابلاغ: رئیس بیمارستان نیکان مرجع تصویب و ابلاغ این مستند خواهد بود.

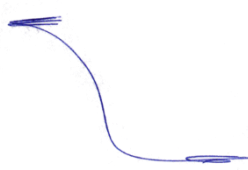
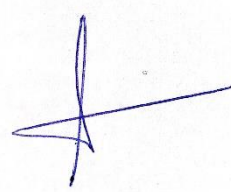
۹-۳- نگهداری و توزیع: نسخه اصل این مستند در دفتر اعتباربخشی و بهبودکیفیت بیمارستان نیکان نگهداری خواهد شد. توزیع نسخ این مستند توسط دفتر اعتباربخشی و بهبود کیفیت بیمارستان نیکان در (پرتال بیمارستان) صورت خواهد گرفت.

۹-۴- بازنگری: این مستند توسط بهبود کیفیت به صورت سالانه مورد بازنگری قرار خواهد گرفت. رئیس بیمارستان، مدیر اجرایی، دفتر سنجش و پایش کیفیت می‌توانند پیشنهاد بازنگری در این مستند را خارج از بازه زمانی عادی و بازنگری مطرح نمایند.

۱۰- منابع و مراجع:

- ۱-۱۰ ضوابط و روش‌های مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی و پسماندهای وابسته - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی سازمان حفاظت محیط زیست تاریخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶
- ۲-۱۰ دستور کار یکسان‌سازی و رفع ابهامات اجرایی "ضوابط و روش‌های مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی و پسماندهای وابسته" به شماره ۹۴/۱۰/۰۷ د مورخ ۱۳۸۴/۰۶/۳۰

تهیه کنندگان		
معصومه سلطان محمدی مسئول بهداشت محیط	ندا صداقت نیا سوپروایزر کنترل عفونت	محمد روغنیان مسئول انبار
		
تأیید اولیه	تأیید کننده	تصویب و ابلاغ کننده
فاطمه یوسفی مسئول بهبود کیفیت	دکتر ناصر صدر ممتاز مدیر اجرایی بیمارستان	دکتر رضا تقدیر ریاست بیمارستان
		
توزیع نسخ		
دفتر اعتباربخشی و بهبود کیفیت بیمارستان نیکان		